

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 307. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890593402032/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

BIND V

Samlede Skrifter 25-28 1868

Bind 25
(SS 25-68)

Den onde Fyrste

Den onde Fyrste tryktes første gang i Salonen. Et belletristisk Maanedsskrift, red. af Gottlieb Siesby. I Bind. 1840. I. Hæfte (udkom oktober) under titlen: Den onde Fyrste. Et Eventyr. (Gjenfortalt efter mundtlig Meddelelse).

Eventyret blev egentlig skrevet til Dansk Folkekalender, udgivet af Trykkefrihedsselskabet under redaktion af professor G.F.Ursin (1797-1849). Herom hedder det i et brev til Theodor Collin, Hyby i Skåne 23.6.1839: »i det sidste Øieblik jeg endnu var hjemme kom Overlærer Olsen [; F.C.Olsen (1802-74)], som staaer i Spidsen for Folkebladets Skrift Comité og opfordrede mig til at skrive et Par Ark for den nye Folkekalender Ursin vil udgive, understøttet af Trykkefriheds Selskabet; jeg gav mit Løfte« (BJC I 135). 23.9.1839 sendte han F.C.Olsen et brev, der begyndte således: »Her sender jeg Dem lidt at begynde med; to Digte, et Sagn og en Parabel« (ib. III 60). En nærmere bestemmelse af indholdet får vi gennem et brev til veninden Henriette Hanck i Odense 25.9.1839: »For »Folkebogen« der muligvis udkommer til Nytaar, har jeg allerede skrevet to Digte: (Historie om Konerne og en Paaskekang) Een Parabel: Boghveden, samt et Eventyr: den onde Konge« (BHH 375). Den tvivl om udgivelsen af Folkekalenderen, som A ytrer i det sidstnævnte brev, må være blevet bekræftet umiddelbart efter; måske er bidragene også blevet kasseret. Herom kan intet siges, men A må have handlet hurtigt mht. *Den onde Fyrste*, eftersom det er trykt i oktober 1839. Løvrigt noterer man sig, at det rubriceres blandt eventyrene, medens det senere kaldes et sagn. Endelig er det bemærkelsesværdigt, at der gik 28 år før *Den onde Fyrste* indgik i en eventyrsamling. Hvorfor vides imidlertid ikke.

Som A skriver i Bemærkninger, blev *Den onde Fyrste* optaget i de tyske og engelske udgaver af eventyrene (23), og i forbindelse med oversættelsen til tysk skriver han til Heinrich Zeise 3.11.1845: »dette har jeg, som De seer antydet, ikke selv opfundet, men paa den grimke-musæuske Maade [: efter de tyske eventyrfortællere brø. Grimm og J.K.A. Musäus] gjensfortalte (A-iana 2 rk.V 264). A nævner imidlertid ikke, hvorfra han oprindelig har sagnet. Men som påvist af Aage Bentzen i *Der böse Fürst, Beiträge zum Verständnis des religions-geschichtlichen Hintergrundes eines Märchen von H.C. Andersen* i: *Studia theologica* IV.1950.109-19 er eventyrets motiv, der også er beslægtet med Ikarosagnet, vidt udbredt. I den forbindelse kan nævnes Firdausis beretning om kong Kai Kaus, ligesom Bentzen ser en forbindelse mellem det kunstige skib og den middelalderlige Alexanderroman, hvor kongen flyver på fire store fugle.

14.29 *Centner*] 1 centner = 100 pund (50 kg). – **37-38** *men Villie skal skæ*] en omvending af formuleringen i Fadervor: »Ske din vilje!«

15.1 *Himlens Befæstning*] himmelhvælvingen, jvf. 1.Mos. 1.6-20. Se ellers A's senere syn på brugen af dette udtryk i At være 107 m. note. – **5** *en Myggetarm*] sml. *Rosen-Alfan* (I 181).

Bind 26
(SS 26-68)

Marionetspilleren

Marionetspilleren tryktes første gang som kap. IX i I Sverrig, der udkom 19.5.1851.

En præcis datering af eventyret er ikke mulig, men I Sverrig er som helhed skrevet i perioden september 1849-august 1850.

I romantikken fik marionetteatret en anerkendt status, og A har selv behandlet motivet med marionetteatret og dukkerne, der bliver gjort levende, i *Dødsingen* (I 198f) og *Reisekammeraten* (I 73f). Hans Brix ser såvel de to sidstnævnte eventyr som *Marionetspilleren* inspireret af N.T.Bruuns skuespil *Avisfrierierne* eller det forseglede Brev (1815), hvori luftskibberen Luft fortæller om sit ambulante marionetteater, som han har rejst rundt med, men som blev ødelagt af en flok unge herrer. Og *Marionetspilleren* er herudover en videre udvikling af en replik hos Bruun: »Paa mit Teater herskede den sande huslige Tone – og aldrig Capricer, aldrig Sygdom iblandt Personalet – det var nu især